

Семенова Світлана Миколаївна

доцент, к.е.н.,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Київський національний торговельно-економічний університет,

Шпирко Ольга Миколаївна

доцент, к.е.н.,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Державний університет інфраструктури та технологій.

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ МОНАКО ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. Проаналізовано сучасні тенденції економічного розвитку Монако в умовах євроінтеграційного простору. Унікальний досвід розвиненої країни з невеликою територією і обмеженими природними ресурсами завдяки вдалій економічній та фінансовій політиці заслуговують на увагу й впровадження в Україні.

Ключові слова: Монако, євроінтеграція, економіка, оподаткування.

Монако є другою найменшою за розміром, після Ватикану, суверенною державою Європи. Монако є однією з небагатьох країн, які не мають державного боргу. Завдяки своєму конституційному резервному фонду (КРС) князівство користується незаперечною і надійною фінансовою незалежністю. Ця фінансова незалежність і особливості економічної моделі князівства, що базується, зокрема, на необхідності фіскальної дисципліни, є рушійною силою підтримки привабливості та впливу Монако у всьому світі.

Князівство також є банківським центром і успішно прагне диверсифікувати свою діяльність у сфері послуг та малих, високорозвинених, не забруднюючих промисловість галузях. Держава зберігає монополії в ряді секторів, включаючи тютюн, телефонну мережу та поштову службу. Життєвий рівень є високим, приблизно можна порівняти з тими в процвітаючих французьких столичних районах.

У 2005 році в Монако було створено Департамент зовнішніх зв'язків і співробітництва, який з того часу продовжував працювати над збільшенням впливу та еволюції іміджу Монако у світі [1]. Дипломатична присутність Монако збагатилася призначенням численних послів, членства в численних міжнародних організаціях і підписання двосторонніх угод з країнами, з якими князівство має тісні відносини.

Монако також бере участь у міжнародних конференціях. Її нейтральність і присутність на своїй території майже 140 національностей, які живуть у гармонії з розвитком країни, беруть участь у визначенні своїх позицій. Але, очевидно, завдяки незмінному прагненню князя Альберта II Монако на теми сталого розвитку та співпраці на міжнародній арені Монако прагне збільшувати свій вплив [2]. Саме в цьому контексті уряд здійснює політику через Департамент зовнішніх зв'язків і співробітництва.

Галузева структура ВВП Монако за статистичними даними показує, що три сектори формують майже половину багатства, виробленого у князівстві: 1) фінансові та страхові послуги (17,8% ВВП); 2) науково-технічна діяльність, адміністративні та допоміжні послуги (17,0% ВВП); 3) операції з нерухомістю (10,0% ВВП), що з першого місця у попередні роки досягла трійки в результаті скорочення обсягів будівництва [3].

Монако, як і інші малі європейські держави, що не є членами ЄС, веде переговори з Європейським співтовариством про укладення угоди, що передбачає заходи, еквівалентні тим, що містяться в Директиві Ради 2003/48/ЄС про оподаткування доходів від заощаджень у вигляді процентних платежів [4]. Ця угода, підписана 7 грудня 2004 року, набула чинності 1 липня 2005 року. Він був доповнений підписанням 12 липня 2016 року протоколу про внесення змін, що передбачають автоматичний обмін інформацією стосовно фінансових рахунків нерезидентів між Монако та державами-членами Європейського Союзу станом на 2021 рік. Дані будуть збиратися станом на 1 січня відповідного року.

Законодавча база та практика Монако щодо обміну інформацією на запит були предметом нової оцінки, спрямованої на перевірку відповідності міжнародному стандарту для обміну інформацією за запитом, і зокрема, з новими правилами, які були запроваджені у 2016 році. Ця оцінка йде за методикою після останньої оцінки Глобального форуму у 2012 році.

Отже, Монако відповідає міжнародним стандартам ОЕСР. Оцінювачі групи експертів ОЕСР дали загальну оцінку "Поступливості" на зустрічі, що відбулася в Парижі з 26 лютого по 1 березня 2018 року [1].

Таким чином, цей новий рейтинг Всесвітнього форуму "Compliant" покращує рейтинг, отриманий у 2013 році, і є новим визнанням зобов'язання Монако впровадити та оновити свої тексти та практику відповідно до еволюції стандартів. Прозорість податків має бути забезпечена у відповідності до рішення, прийнятого HSH суверенним принцом з 2009 року.

Монако є учасником Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах ОЕСР [5], яка має на меті активізувати обмін інформацією, пов'язаною з оподаткуванням, особливо на прохання і автоматично, між країнами з метою кращої боротьби проти ухиляння від сплати податків та ухилення відмивання коштів й фінансування тероризму.

Після голосування на відкритому засіданні Ратифікаційних актів Національною радою 29 листопада 2016 року, Державний міністр, Серж Телле, у супроводі урядового радника - міністра фінансів і банків, з Генеральним секретарем Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Анхелем Гуррією, в Шато де ла Муєт, штаб-квартирі ОЕСР у Парижі - документ про ратифікацію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах, підписаний Князем Альбертом II Монако.

Наразі в Конвенції беруть участь більше 120 юрисдикцій, включаючи всі країни G20, всі країни ОЕСР, найбільші фінансові центри та зростаюче число країн, що розвиваються. Серед цих юрисдикцій Конвенція набула чинності в близько 100 країнах, включаючи Монако.

Створення сприятливого податкового клімату для закордонних інвестицій і одночасне узгодження фінансової політики з Французькою Республікою, а через неї – з Європейським Союзом дозволило привабити до Монако безперервний потік зарубіжних інвестицій [2, 6]. Тому окремі елементи монакського досвіду заслуговують на те, щоб бути використаними українським суспільством у розбудові нашої держави.

Висновок. Підбиваючи загальний підсумок, слід наголосити, що досвід Монако наочно демонструє, що в міжнародній системі, як і в інших соціальних системах, успішними є ті суб'єкти, яким вдається оптимально пристосуватися до системних вимог, які змінюються з плином часу. Головним при цьому є пошук ролі, яка б оптимально відповідала системному статусу. Державне утворення, політика якого буде оптимально відповідати його статусу, навіть при обмеженості ресурсів (скажімо, малий розмір території, незначна кількість населення) має шанс протягом тривалого часу зберігати й розбудовувати свій суверенітет, легітимізуючи своє становище як визнаного іншими державами учасника міжнародної системи.

Використані джерела:

1. Урядовий портал Князівства Монако. URL: <https://www.gouv.mc/&prev=search>
2. Семенова С.М., Шпирко О.М. Особливості оподаткування та економічний розвиток Монако. *Review of transport economics and management*: Збірник наукових праць Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Дніпро, 2019. Випуск 1(17). С. 170-179. DOI: [https://doi.org/10.15802/rtemt.v0i1\(17\).169609](https://doi.org/10.15802/rtemt.v0i1(17).169609).
3. Monaco en chiffres 2020 Source : Monaco Statistics. Режим доступу: <https://www.monacostatistics.mc/Publications/Archives-of-monaco-en-chiffres>
4. Kovova, I., Malyshkin, O., Vicen, V., Shulyarenko, S., Semenova, S., Shpyrko, O. (2018). Value added tax: effectiveness and legal regulation in Ukraine and the European Union. *Economic Annals-XXI*, Volume 171, Issue 5-6, Pages 4-14, October 03, 2018. doi: 10.21003/ea.V171-01.
5. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. URL: https://www-oecd-org.translate.goog/fr/ctp/echange-de-renseignements-fiscaux/convention-concernant-l-assistance-administrative-mutuelle-en-matiere-fiscale.htm?_x_tr_sl=fr&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=nui,op,sc.
6. *Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство*: кол. монографія / За ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви, О. Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. Харків : НТУ «ХП», 2016. 450 с.